

HLp 1281/2316

TĒVIŠKĒS AIDAI

lietuvių pasaulyje

Nr. 27 (1272) 1981 m. liepos 11 d.

Melbourne

XXVI METAI

Pirmasis Vatikano leidinys lietuvių kalba

Prelatas Audrys Bačkis - Vatikano Užsienio Reikalų pasekretorius, pranešė, kad netikėtai susilaukėme Sv. Tėvo pirmosios enciklikos, pavadintos "Redemptor Hominis" - lietuviškai "Žmogaus Atpirkėjas" - lietuviškos laidos, ir tai iš pačio Vatikano. Tai graži popiežiaus Jono Pauliaus II dovana lietuviams, - rašo prelatas Bačkis. Pažymėtina ir tai, sako prelatas, kad ši knygelė apie 100 psl. yra pirmasis Vatikano spaustuvės leidinys lietuvių kalba.

Atsižvelgiant į enciklikos minėtis bei jų aktualumą, viso pasaulio lietuviams, kaip dvasiškiems taip ir pasauliečiams, pravers šią knygelę įsigyti.

Atskiruose kraštuose enciklika bus per atitinkamas institucijas platinama.

Lietuvių Informacijos Centras

POPIEZIUS PAULIUS JONAS II

OKUPANTAI LIETUVIUS PRISTATĖ PRIE PAVOJINGŲ GYVYBĖI DARBŲ

Prieš trejus metus iš Sovietų Sąjungos į Izraelį atvykusi buvusi sąžinės belaisvė Edella Šerman išsamiai aprašė savo išgyvenimus Gorkio lageryje, kuriame yra kalinamos vien tikta moterys su vaikais. Šiame lageryje ji susipažino su viena lietuve belaisve - šiauliete Ona Drevenskene, kuri buvo suminta už dalyvavimą demonstracijoje. Edella Šerman liudijimus atspausdino Izraelyje veikiantis sovietų kalėjimų ir priverčiamųjų

darbų lagerių tyrimo centras. Viename iš šio centro atspausdintų dokumentų aprašomas kalinių išnaudojimas sveikatai žalingam darbui sovietų karinėje pramonėje. Dokumente yra minimi keli pavyzdžiai iš Pabaltijo respublikų: Vilniaus karinėje dirbtuvėje Nr. 555, kurioje gaminama radijo aparatūra, dirba apie trys šimtai kalinių. Dalis jų dirba lakuotojais be apsauginių drabužių ir kaukių. Apie keturi šimtai kalinių dirba pavo-

jingą darbą su plastikinėmis radaro sistemų dalimis Vilniaus karinėje dirbtuvėje "Telekomponent". Žirmūnų miestelyje veikianti didelė karinė dirbtuvė POB 52. Joje apie trys šimtai kalinių priversti dirbti su acetono laku be jokios apsaugos. Estijoje apie du šimtai kalinių dirba Paldiski karinio laivyno bazėje, kur jiems tenka valyti atominių povandeninių laivų mašinų dalis. Po kelių mėnesių darbo belaisviai paprastai nepagydomai susergera nuo radiacijų ir miršta.

LRTV

Lietuvių tautos didvyrių Dariaus ir Girėno bareljefai ir jų skridimo testamento dalis įamžinti rožinio granito Puntuke prie Baranausko išgarsinto Anykščių šilelio. Lankomas ne tik daugybės atskirų asmenų, bet ir įvairiausių ekskursijų.

— DARIUS IR GIRĖNAS su LITUANICA pakilo skristi iš New Yorko į Kauną 1933. VII. 15. Nugalėję Atlantą žuvo audroje už Berlyno Soldino miške liepos 17 d., atskridę 7.186 km. Įki Lietuvos bebuvo likę 800 km. Visa Lietuva liūdėjo savo didvyrių. Per Atlantą Lituania skrido tiksliau ir buvo nuskridusi toliau nei daugelio kitų tautų lakūnai.

— Kun. Albinas Spurgis, Sv. Ka žimiero lietuvių parapijos klebonas Adelaidėje, lankdamasis Čikagoje, be kitų aplankė ir Bronių Kviklį, Tėviškės Aidų bendradarbi - Lietuvos bažnyčių serijinio veikalo autorių, domėjosi jo knygų paruošimo darbais, įteikė retų nuotraukų, paliko pinigine auką ir užsakė 10 egz. knygų. Pažadėjo ir toliau remti veikalo leidimo pastangas.

— Brazilijos Lietuvių Bendruomenė, patyrusi apie žiaurų pasikėsinimą į Popiežiaus Jono Pauliaus II-jo gyvybę, sekančią dieną pasiuntė Sventajam Tėvui telegramą, smerkdama atentatą ir linkėjo Popiežiui greitai pasveikti. Telegramą pasirašė Brazilijos LB pirmininkas Jonas Tatarunas.

— Čikagos Lietuvių Jaunimo Centro didžiojoje salėje įvyko Antano Gustaičio naujo scenos veikalo - tragikomedijos "Mėnulio užtemimas" premjera. Pavaizduotas Amerikos lietuvių gyvenimas. Režisavo Darius Lapinskas, vaidino jaunimas.

— Illinois universiteto architektūros fakultetas specialiais pažymėjimais pagerbė pažangiausių studentus, jų tarpe už aukštą mokslo lygį ir originaliausių projektus gavo pažymėjimus ir dvi lietuvių tės - penko kurso studentė Dalia Bilaišytė ir pirmo kurso - Asta Spurgytė.

— Los Angeles Lietuvių Dramos sambūris birželio įvykių 40- metų paminėjo Antano Skėmos legendine trijų veiksmų drama "Živilė" birželio 29 d. Režisavo D. Mackialienė. Pirmąjį veiksmą sudaro Živilės legenda senajame mūsų tautos laikotarpyje, kai Lietuva kovojo su gudais ir kai Živilė kardu nudūrė pilin įleidusį gudus išdaviką Gluosnį. Antras veiksmas vaizduoja 1863 m. sukilimą prieš rusus, o trečias veiksmas - lietuvių partizanų kovas prieš bolševikus.

— "Europos Lietuvio" pranešimu, Dariaus ir Girėno Lituankos katastrofos vietoje prie paminklo Pšcelnike Lenkijos lietuviai susirinko sekmdienį liepos 19 d. Jau dabar vienas Sčecino lietuvis buvo nuvykęs į Soldino mišką ir apsėjo gėlėmis tą gabaliuką lietuviškos žemės, ten augs lietuviškos rūtos ir kitos gėlės. Nuo liepos 15 dienos prie paminklo budės ir tvarkys aplinką vienas Sčecino lietuvių ratalio valdybos narys, nes laukiama, kad iškilmėm suvažiuos lietuviai iš tolimesnių Lenkijos vietų. Dariaus - Girėno paminklo Soldino miškelyje autorius yra gerai žinomas lietuvis architektas Vytautas Zemkalnis.

Lietuvių politinė konferencija New Yorke

Stiprinami politiniai ryšiai. Gera žinia — 10.000 dolerių premija kaliniui B. Gajauskui

Galime džiaugtis, kad išėivijoje vis dar neatlaidžiai kovojama dėl Lietuvos laisvės. Įkarštis nemažėja. Seniesiems politinio gyvenimo vadovams senstant, įsijungia naujos bendruomeninės bei jaunimo jėgos. Sunykus ir bebaigiant išmirti mūsų politinėms partijoms bei jų junginiams, ieškoma naujų formų tai pačiai kovai tęsti. Lietuvių Bendruomenės pajėgos, vidurinioji ir jaunesnioji karta užima kovos pozicijas.

Laisvės kovos akcijoje dabar energingiausia reiškiasi Lietuvių Bendruomenė ir jos organizacijos. Šiai akcijai stiprinti pradėtos šaukti LB politinės konferencijos. Perna metais tokia konferencija buvo susaukta Vašingtone, o šiemetinė įvyko birželio 12-13 dienomis New Yorke. Ją suruošė Pasaulio Liet. Bendruomenės, JAV-bių, Kanados bendruomenių valdybos, Pasaulio Liet. Jaunimo s-ga, JAV ir Kanada Liet. Jaunimo sąjungos. Pirmosios dienos posėdžiai vyko Church Centre patalpose, priešais Jungtinių Tautų rūmus, taigi prie pat institucijos, kuri Algimanto Gečio žodžiais "liko kurčia pavergtų tautų laisvės šūkiams"; pridėjime dar, kad per trečdalį šimtmečio ne tik neišlaisvino nė vienos tautos, ir leido pavergti dar daugelį kitų.

Ši konferencija sujungė lietuviškąsias išėivijos jėgas, suartino senąją kartą su jaunąja. Jos efektingumą rodo šie skaičiai: pirmąją dieną užregistruota 100 dalyvių, o antrąją konferencijos dieną, kai posėdžiai vyko Liet. Kultūros židinyje, dalyvių skaičius pakilo ligi 150, gi baigminėje programos dalyje — Birželio sukakčių ir 1941 m. sukilimo minėjimo metu salėje buvo keli šimtai dalyvių.

Ryšy su JAV-bių valdžios organų pasikeitimu pereitų metų pabaigoje, pasikeitė ir daug Valstybės departamento ir kitų politinių institucijų pareigūnų. Mūsų politinės akcijos vadovams teko nelengvas uždavinys ieškoti ryšių su naujais šio krašto politikais. Malonu pastebėti, kad rasta naujų draugų Lietuvai tiek politinėse, tiek visuomeninėse institucijose. Tai rodo faktas, kad į konferenciją atvyko ir išsamius pranešimus padarė šie asmenys: Dr. Michael Novak, JAV atstovas Jungt. Tautų žmogaus teisių komisijoje, kalbėjęs apie prak-

BRONIUS KVIKLYS

Mūsų specialus bendradarbis Čikagoje

tišką Pabaltijo klausimų iškėlimą Žmogaus Teisių komisijoje; Peter Bridges, JAV Valstybės departamento Rytų Europos skyriaus direktorius, padaręs pranešimą apie JAV politiką Pabaltijo valstybių atžvilgiu. Amerikos jaunų politikų tarybos NGO atstovas prie JT James J. O'Neill skaitė paskaitą tema - "Lietuvos klausimas kitataučio visuomenininko akimis. Helen Senn, organizacijos Helsinki Watch Rytų Europos skyriaus direktorė pateikė naudingų minčių apie Tarp tautinių organizacijų panaudojimą Lietuvos laisvės reikalui. Kalbėtojų tarpe dar buvo Baltųjų Rūmų atstovas etniniam reikalams Pier Talenti, JAV-bių ambasadoriaus prie JT patarėjas Carl Gershman. Konferencijoje dalyvavo Estijos konsulas, estų, latvių atstovai. Lietuvių - žydų santykių reikalui įdomų pranešimą padarė iš Kanados atvykęs adv. Aleksander Epstein, Binai B'rith Jewish Anti - Defamation lygos tarpkultūrinės tarybos pirmininkas.

Kalbėtojai amerikiečiai pareiškė, kad ir naujieji JAV politikos vadovai tęs Pabaltijo valstybių okupacijos nepripažinimą, kad ir toliau kovos už žmogaus teises ir stengsis įgyvendinti principą, kad žmogaus teises reikia ginti visur, kur jos tik palaužiamos, o daugiausia jų laužymų yra Sovietų Sąjungoje ir jos įtakoje esančiuose komunistiniuose kraštuose. Lietuvos laisvės reikalai gali iškilti ir su Lenkijoje vykstančiais įvykiais.

Diskusijų metu labai gražiai pasirodė mūsų jaunimo atstovai, pateikdami kalbėtojams labai gerai formuluotus ir drąsius klausimus. Iš klausimų matėsi, kad mūsųose auga nauji politiniai vadovai, nė kiek neblogesni (tikėjime, kad dar bus geresni) kaip dabartiniai. Konferencijos dalyvius stebino jų erudicija, taktiškumas ir Lietuvos reikalų pažinimas.

Antroji konferencijos dalis buvo skirta grynai lietuviškiems reikalams. Prof. dr. A. Klimas skaitė

įdomią paskaitą apie naujas Lietuvos rusinimo priemones. Simpoziume tema "Išėivijos pagalba politiniams kaliniams" kalbėjo Aušra M. Jurašienė, Tomas Venclova ir Vladas Šakalys. Kalbėtoja ir diskusijų dalyviai pasisakė, kad reikia sutelkti daugiau žmonių apie suimtuosius lietuvius, organizuoti jiems įvairią pagalbą, veikti drauge su kitomis tautybėmis bei tarptautinėmis organizacijomis, koordinuoti veikimą, imtis atsargumo priemonių, bet nesibijoti minėti suimtųjų vardus, pavardes. T. Venclova pranešė, kad Baliui Gajauskui jau esanti paskirta Žmogaus teisių premija - 10.000 dolerių. Vladas Šakalys iškėlė faktą, kad informacija Vakarų spaudoje apsaugo kalinius nuo jų sunaikinimo ir kiekvienas jų reikalui triukšmo kėlimas yra jiems naudingas. Kalbėta ir daug kitų praktiškų klausimų.

Pasidžiaugta naujais leidiniais, kurių tarpe iškeltas ir pristatytas dr. Br. Kaslo veikalas - Išvežtųjų lietuvių sąrašo II laida. Pirmąją knygą gražiai pristatė dr. E. Vaišnienė.

Išskirtinio dėmesio susilaukė suvažiavimo metu abiejose salėse vykusį iš Čikagos atvežta dabartinės Lietuvos pogrindžio spaudos originalų, rankraščių, iliustracijų bei dokumentų paroda, kurios eksponatais ypač domėjosi amerikiečių įstaigų atstovai. Parodą paruošė, iš Čikagos atvežė ir tvarkė mūsų bendradarbis Bronius Kviklys.

Kad informacijos darbai buvo labai svarbūs ir visuotiniai, rodo, kad joje dalyvavo šie žinomi asmenys: Lietuvos konsulas New Yorke A. Simutis, VLIKo garbės pirm. dr. J. K. Valiūnas, PLB pirm. V. Kamantas, Tautos Fondo darbuotojai - J. Giedraitis, J. Audėnas, žinomi mūsų politikai bei visuomenininkai: dr. Br. Nemickas, R. Česonis, Br. Bieliukas, J. Pažemėnas, V. Kutkus, Lietuvių Enciklopedijos leidėjas J. Kapočius, dr. Br. Keslas, J. Gaila, dr. Ad. Damušis, K. Miklas, Simas Kudirka, Aušra Zerr, J. Mikaila; Kanados krašto atstovai: J. Kuraitė, J. Simanavičius, J. Danys, Irena Meiklejohn; jaunimo organizacijų vadovai: G. Aukštuolis, S. Cyvas, Beržinytė, dr. S. Kuprys, G. Damuštė, R. Stirbys, V. Volertas, R. Likanderytė, L. Kojelis, Alg. Juzikonis, R. Lukoševičiūtė. Konferencijos eigą sekė apie 10 kunigų. Spaudai ir radiui atstovavo Linas Rimkus, R. Petrutis, K. Pūgevičius, E. Čekienė, R. Kezys, A. Vaškaitis, kun. K. Bučmys, P. Jurkus, T. Vasaitis, J. Valaitis, Vyt. Maželis. "Tėviškės Aidams" atstovavo Br. Kviklys.

Vertinant konferencijos organizaciją, galime drąsiai teigti, kad jos ruošėjams pavyko sutelkti daugybę labai šviesių mūsiškių protų, stiprių intelektualinių pajėgų. Lietuvos išvadavimo ši konferencija, kaip ir ankstesnės, neatnešė, tačiau Lietuvos laisvinimo reikalui pavyko sutelkti tvirtas mūsų išėivijos pajėgas.

● "The Canberra Times" birželio 14 d. laidoje atspausdino A. Balsio - Canberros Pabaltiečių komiteto pirmininko straipsnį apie Sovietų veiksmus Pabaltijo valstybėse: okupaciją, trėmimus, rezistenciją.

● Melbourne "World Events" žurnalas liepos - rugpiučio laida paminėjo Trėmimų minėjimą Melbourne, plačiai cituoja Australijos Pabaltiečių Tarybos pirm. Alb. Pociaus pateiktas žinias, reikalaujant sovietų armijai pasitraukti iš Pabaltijo valstybių ir pilnai atstatyti Pabaltijo tautoms teises būti nepriklausomom.

● Sydney. Australijos krikščionių žurnalas "Outlook" liepos laidoje prof. William Newell per visą puslapį rašo apie "Lietuvių katalikų rezistenciją prieš antireliginius komunistų nuostatus".

● Australijai labai trūksta tautinio sąmoningumo, pasiaukojimo krašto gerovei. Parlamentarams go dumu pasikėlus sau algas net 20 procentų, unijos pradėjo streikų koncertą, taip pat reikalaujant algų didinimo. Tik vienas Viktorijos premjeras Mr. Thomson pranešė, kad jam metams pridėta \$ 14.000 algos pakėlimą atiduos labdarystei per Salvation Armiją. Melbourne uoste unijos sulaukė daug laivų, neleidžia nei pakrauti, nei iškrauti prekes, kol nepakels algas po \$ 20 savaitei, ir didžiųjų sunkvežimių vairuotojai reikalauja tokio pat algų padidinimo, neatsilikta nei Telecom, pašto unijos, nei valdininkų 45 unijos su 300.000 tarnautojų.

● Varšuva. Rusija visom priemonėm siekia Lenkijoje sustabdyti nepriklausomybės siekimą. Balandžio gale Varšuvoje lankėsi Suslov, kuris Lietuvoje deportacijų žygiais laikomas baisesniu už Muravjovą koriką. Liepos pradžioje iš Maskvos buvo atvykęs Rusijos užsienio reikalų ministeris Gromyko, šviesdamas lenkus komunistų kokia didelė nauda priklausyti Maskvai.

● Anglijos siaučia rasiinės riaušės. Londone per riaušes sužeista virš 80 policininkų. Liverpulio mieste 255 policininkai sužeisti. Riaušinininkai degino krautuves, plėšė turta, nuostolių keli milijonai dolerių. Anglija iš savo buvusių kolonijų turi prisivežusi daug juodžių ir azijatų darbams, dabar siaučiant bedarbei jie neturi darbo, tai ir kelia riaušes.

● Londonas. Britų užsienio reikalų sekretorius lordas Carrington nuvyko į Maskvą pasiūlyti tarptautinę konferenciją dėl Afganistano, kad Rusija su savo kariuomene pasitrauktų iš Afganistano. Rusija iš tokio plano tik šaiposi, nes ką pasigrobė, geruoju nepaleis.

● Australijos prosovietinė Socialistų partija išleido naują knygą "Communists and the Unions", nurodo komunistų taktiką kaip pagriebti unijų vadovavimą - politinės akcijos ginklą revoliucinės partijos atvedimui į valdžią. Dabartiniais streikais to ir siekia.

T Ė V I Š K Ė S A I D A I

18 Henry St., Kensington. Vic. 3031. Tel. 376 7355

LEIDZIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ
FEDERACIJA

Redaguoja Redakcinė komisija. Vyr. redaktorius kun. Pr. Daukynys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųgti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams 20 dol. Kituose kraštuose 25 dol. Atskiras numeris - 50 centų. Skelbimai už skilties vieną cm \$ 1. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožūra.

TEVIŠKĖS AIDAI

IŠTREMIEJI LIETUVIAI

Didžiulis šaltojo ir nesveikimo Sibiro žemės plotas yra nusėtas nedidelės lietuvių tautos tremtinių kapais bei kaulais. Aukų skaičius nėra žinomas, tačiau jis siekia ne dešimtis, bet šimtus tūkstančių, nes masinės deportacijos vyko 1941-1953 metais ir pasibaigė tik Stalinui mirus.

Deja, šių didelių aukų dokumentacija yra labai maža. Daugelyje Sibiro vietų yra lietuvių kapinių, kartais su mediniais ar akmeniniais paminklais. Neturime ir pilnų Sibiro aukų sąrašų. Pirmasis ir beveik vienintelis bandymas surašyti Sibiro tremtinius buvo įvykdytas 1941 m. antroje pusėje jau vokiečių okupacijos metais. Tremtinių sąrašus sudarinėjo ir specialias anketas šiuo reikalu paruošti oficiali įstaiga, turėjusi tarptautinį pripažinimą, Lietuvos Raudonasis Kryžius. Tačiau pilno ištremtųjų sąrašo nepavyko paruošti dėl karo meto aplinkybių, blogos komunikacijos. Pagal išlikusius NKVD deportacijos dokumentus, tada atskirais traukiniais buvo išvežta 30.425 asmenys, 12.000 buvo perėję kalėjimus, juose žuvo ar buvo kitu keliu deportuoti. Taigi 1940-1941 m. deportacijos aukos siekė apie 46000. Lietuvos Raudonajam Kryžiui tada pavyko paruošti tik 18.580 tremtinių sąrašą, nebuvo surašyta nė pusė pirmųjų tremtinių.

Taigi labai gerai padarė Pasaulio Lietuvių Archyvas Čikagoje paruošęs ir šiomis dienomis kaip tik tai birželio įvykių 40 metų sukakties proga išleidęs naują minėto sąrašo laidą. Beveik prie kiekvieno tremtinio nurodytas ir jo tėvo vardas, amžius, užsiėmimas, išvežimo vieta, o kartais ir tremtinio likimas, mirties ar grįžimo į Lietuvą metai. "Išvežtųjų lietuvių sąrašo" leidėjai, paskelbdami II-ą gerokai papildytą ir patikslintą tremtinių sąrašo laidą, - 520 psl. knygą, atliko didelį darbą, už ką lietuvių tauta ir ateityje bus dėkinga. Mums belieka tiksliai palmti į savo rankas šią liūdną dokumentinę medžiagą ir ieškoti ten įrašytų mūsų artimųjų pavardžių. Išvežtųjų iš tiesų buvo labai daug. "Aušra" Nr. 1 skelbia, kad vien tik 1948-49 m. išvežta iš Lietuvos apie 400.000 lietuvių. Jeigu visi ištremtieji būtų surašyti, tokių sąrašų būtų ne vienas, bet keliolika didžiuliu tomų.

Okupuotoje Lietuvoje šiuo metu paruošti tremtinių sąrašą yra labai rizikinga ir kažin ar ten šiuo metu yra žmonių, kurie tokį darbą ryžtųsi dirbti. Labai maža vilčių, kad kada nors ateityje išliks ir bus visiems prieinami Sovietų saugumo įstaigų archyvai, kuriuose be abejo yra labai tiksli tremtinių dokumentacija. Taigi tremtinių registravimo darbą tektų bent tuo tarpu vykdyti išelviijoje, jau padaryta gera pradžia.

B.Kv.

Ministeris trėmimų minėjime

Canberros Pabaltiečių komitetas, kuriam pirmininkauja A. Balsys, suruošė įspūdingą Trėmimų minėjimą Canberros Lietuvių klube birželio 17 d. Dalyvavo virš 450 žmonių ir pakviestųjų tautybių vadovai. Reikšmingą politinę pralabą pasakė Federalinis ministeris Hon. Michael Hodgman. Čia reikia priminti, kad tai pats pirmasis kartas, kad Canberroje oficialiai dalyvautų Pabaltiečių minėjime federalinis ministeris. Hon. Hodgman pasveikino minėjime esančius savo kolegas - senatorę Margaret Reid, Fred Cornwell MHA ir į pabaltiečius kreipėsi: "Broliai ir Seserys, ką aš noriu pasakyti, tai paprastas pranešimas - 40 metų pragaras Pabaltijo valstybėse turi dabar pasibaigti ir jis pasibaigs tik pasitraukiant Sovietų Rusijai ir jos karinėms pajėgoms iš tų trijų narsių ir nepriklausomų kraštų! Tai yra mano įsitikinimas ir neturiu abejonės, kad šie mano žodžiai bus išgirsti Sovietų ambasadoje, jie bus perduoti Maskvai ir būsiu sužavėtas, jei atsiųs atgal pranešimą. Prieš porą metų skelbiau, kad Sovietų kalėjimų imperija pradės griūti, šiaurėje - Lenkija, pietuose - Jugoslavija. Jos jau pradėjo griūti, kaip nusakiau 1978 metais. Griuvimas nepermaldausiam pereiš per Sovietų kalėjimus ir dar prieš šio šimtmečio galą matysime išlaisvinimą už Geležinės Uždangos įkalintų tautų. Dievo valia ta diena negali greičiau ateiti man, jums ir visai žmonijai".

Ministeris Hodgman pasakojo apie 1939 m. rugpjūčio 23 d. nakties metu pasirašytą Molotovo - Ribentropo suokalbį sunaikinti tautas, apie baisiusius Pabaltijo tautų trėmimus, priminė ankstesnės Australijos vyriausybės Pabaltijo valstybių de jure pripažinimą Rusijai: "Kada aš viešai kritikavau Estijos, Latvijos ir Lietuvos be-

gėdišką pripažinimą Sovietų Sąjungai, tai mane ir kitus liberalus, kaip Brian Harradine, apšaukė fašistais. Tai buvo šmeižtas ir aš neturiu abejonės šiandieną, kad tokie žmonės tarnauja ne Australijai, bet Maskvai, kurie vėl bandys jus ir mane apšaukti fašistais, kadangi mes palaikome Pabaltijo valstybių pagrindinę ir nepaneigiamą teisę į nepriklausomybę ir laisvę". Ministeris faktais nurodė

Lietuvos du vyskupai Romoje

Iš Lietuvos į Romą birželio 4 d. atvyko du lietuvių vyskupai - Liudas Povilonis ir Romualdas Krikščiūnas. Jie abu atstovavo Lietuvos Bažnyčiai viso pasaulio vyskupų konferencijų atstovų suvažiavime Sekminių dieną, minint du pirmuosius visuotinius Bažnyčios suvažiavimus. Lietuvos vyskupo Romos aerodrome sutiko Vatikano Viešųjų Bažnyčios reikalų vicsekretorius prel. Audrys Bačkis ir prel. Diaz, taip pat ir būrelis Romos lietuvių kunigų. Iš Lietuvos vyskopus atlydėjo vilnietis kun. Vaclovas Aliulis. Birželio 14 d. mūsų vyskupas priėmė Vatikano valstybės sekret.

Sovietų dvideidiskumą ir savo pralabą baigė: "Aš didžiuojuos, kad leidote man čia būti dalyviu vienoje didžiausių laisvės priežasčių pasaulio istorijoje: išlaisvinti Pabaltijo valstybes ir joms sugrąžinti teisėtą ir demokratišką laisvę ir pagrindines žmogaus teises". Tai pirmasis Australijos ministeris, kuris taip aiškiai reikalavo laisvės Pabaltijo valstybėms!

Po ministerio prakalbos Latvijų choras giedojo. Paskui dalyviams buvo paruošta kavutė.

Koresp.

ALB Melbourne Apyl. V - ba informuoja

Neseniai mus lankė Čikagos Tautinių Sokių Ansamblis "Grandis". Jie Melbourne išbuvo visą savaitę. Visi privačiai apsisotoje, globojami vaishingų Melbourne lietuvių.

Po sėkmingo koncerto birželio 28 d., į kurį atsilankė apie 650 žmonių, visiems Ansamblio nariams ir jų globėjams buvo suruošta atsidėkymo - atsisveikinimo vakarienė, kurioje dalyvavo apie 120 žmonių. Padėkota visiems suteikusiems nakvynę, taip pat juos nuvežusiems į Healesville privačiomis mašino-

mis ir kitokiu būdu prisidėjusiems prie jų globos savaitės laike. Valdyba ir I. Smeliiauskiene pasikeitė dovanomis. Vakariene suruošė M. Sodaštienė. Valdybos narė. Valdyba dar kartą dėkoja visiems, kurie prisidėjo prie sėkmingo Ansamblio viešėjimo Melbourne.

Malonai kviečiame visus melbourniškius gausiai dalyvauti Pavergtų Tautų Ekumeninėse pamaldose St. Patrick's katedroje, sekmadienį liepos 26 d., 3 val. po pietų. Prašome organizacijas dalyvauti su vėliavomis, uniformuota, moterys tautiniais drabužiais. Renkamės prie katedros 2.30 val. po pietų.

Nėpraleiskime progos pareikšti Lietuvos okupantams dar kartą viešą protestą ir tuo pačiu visų tautybinių grupių solidarumą visų gau siu dalyvavimu.

Pastebėta, kad po pasinaudojimo Lietuvių Namų patalpomis, paliekama netvarkingai kėdės, stalai ir dažnai netgi šiukšlės. Pastebėtos organizacijos taip elgiantis, bus įspėtos dėl tolimesnio patalpų naudojimo.

Melbourne Apylinkės Valdyba

= Vakarų Berlyno žmonių pagalbos "Caritas" organizacija vietos vyskupijos ir kitų katalikiškų organizacijų rūpesčiu į Lenkiją pasiuntė 40 tonų įvairių maisto produktų.

Printed by "Tėviškės Aidai" 18 Henry St., Kensington Vic. 3031. Published by Mr. Valentinas Čižauskas, the President of the Lithuanian Catholic Federal Committee, 38 Coghlan St. Niddrie Vic. 3042.

TEVIŠKĖS AIDŲ LOTERIJA

G A L I M A L A I M Ė T I :

Ornamentinį kryžių - V. Jeršovo drožinys ir dovana.
Ornamentinį kryžių - V. Miliausko drožinys, Adelaidės liet. kat. organizacijų dovana.
Paveikslas - Dailininkas Juozas Baukus.
Paveikslas - Regina Mačienė.
Paveikslas - Dailininkas Juozas Baukus.
Staltiesės su 12 servetėlių - Šabrinskių ir Kozeniauskų dovana.
Stiklai metaliniuose laikytuvuose - E. Dudėnienės dovana.
Žadintuvas - Juozo Pletto dovana.
Tėviškės Aidų metinė prenumerata - R. Semetos dovana.
§ 10 - Leono Padgurskio dovana.
Foto aparatas Luxor - Juozo Mikšto dovana.
Dar daug kitų laimėjimų.

Bilietai po 50 centu, visa knygutė 10 bilietų \$ 5.

Bilietus platina Federacijos Valdyba Melbourne sekmadieniais prieš pamaldas, kitur Federacijos Įgaliotiniai.

Loterijos traukimas prieš Tautos Sventės minėjimą Melbourne Lietuvių Klube pietų metu rugsėjo 6 d.

Bandykime laimėti - PAREMKIME SAVO SPAUDĄ !

ALK Federacijos Valdyba

Kodėl yra galimas ateizmas

Visi gerai žinome, kad komunistų valdomuose kraštuose pagrindinis ateizmo ramstis yra prievarta. Ateizmas Lietuvoje laikosi tankiais, durtuvais, moralinio teroro, bauginimų, partinės diktatūros, prievarta brukamos masinės propagandos ir visos prievartinės sistemos pagalba. Tokioje sistemoje ateistai greitai tampa karjeristai, egoistai, kuriems nieko nėra švento ir amžino, silpnos valios, silpnų protinių sugebėjimų bei menkų dvasinių — moralinių polėkių žmonės, kurie nesugeba pakilti virš savo siaurų medžiaginių poreikių. Apie tokius ateistus Putinas sako: "Jūs žengiate į sostus ir minate altorius. Nuo jūs įstatymo sugriuvo ir nuodėmės, ir doros; karūnos niekšų valiai, o dulkėse karaliai. Ir tribunoluos išdidžiai teisiuosius smerkia žmogžudžiai".

Toks prievartinis, išviršinis ateizmas niekam garbės nedaro. Pasi-naudodami to paties poeto žodžiais, galėtume sakyti, kad tai tironų ateizmas, ateizmas pilkos, užguitos vergų minios, budelių gaujos, kuri vergiškoj ekstazėj yra pasirengusi bučiuoti savo šeiminių padą. Tai jau ne ateistinis išsigimimas, kuris vietoj Dievo iškelia groteskišką tironų ir tironiškų partijų kultą.

Turime pripažinti, kad mūsų laikais yra ir tikro ateizmo apraiškų. Tikrasis ateizmas yra tada, kai Dievas visiškai pranyksta iš žmogaus gyvenimo, kai žmogus gyvena taip, tarytum Dievo visiškai nebūtų, kai Dievo problema jam iš viso nekyla. Tokių tikrų įsitikinusių ateistų šiandien lengviau surasti laisvuose kraštuose, negu ten, kur tikintieji yra persekiojami, kur visomis priemonėmis yra brukamas ateizmas.

Tikrojo ateizmo akivaizdoje savaime iškyla klausimas: kodėl yra galimas ateizmas?

Visų pirma, ateizmas yra galimas dėl to, kad Dievas iš pačios prigimties yra didžioji paslaptis. Dievas gali apsieikšti žmogui, nuo

jo pasitraukdamas. Dievas žmogui apsieikšia paslaptį. Dievas yra gryna dvasia. Žmogus tuo tarpu yra išikūnijusi dvasia, gyvenanti medžiaginiame pasaulyje. Dėl to žmogus negali, nėra pajėgus betarpiškai matyti Dievą. Žmogus gali rasti Dievą, tiktai tarpininkaujant regimiam Dievo kūriniui. Dėl to iškyla pavojus pasilikti regimajame grubiam daiktų paviršiuje, neįstengiant pažvelgti į tikrovės gelmes, atskleisti jos gilesnę paslaptį. Kartais regimasis pasaulis žmogų taip pavergia, kad jam nelieka nei laiko, nei dvasinių jėgų giliau susimąstyti medžiaginės tikrovės akivaizdoje. Jis tampa nepajėgiu išskaityti dieviškos išminties ženklus medžiaginėje tikrovėje ir išgirsti Dievo balsą savo sąžinės gelmėje.

Ateizmas yra galimas ir dėl to, kad žmogus yra laisvas Dievo kūrinys. Laisvė yra pats ryškiausias dieviškumo atspindys žmogaus prigimtyje. Laisvė žmogui yra pati brangiausia Dievo dovana. Iš kitos pusės, laisvė sudaro žmogui pačią didžiausią grėsmę. Žmogaus laisvė Dievas ima visu rimtumu, nesuvsyruodamas net pačių radikaliausių žmogaus laisvos valios sprendimų akivaizdoje. Taip žmogus gali laisvai apsispręsti tiek savo santykiuose su regimuoju pasauliu, tiek savo santykiuose su Dievu. Ir Dievo akivaizdoje žmogus gali pasakyti taip arba ne. Žmogaus apsisprendimas už Dievą turi būti pilnai laisvas. Bet jis pilnai laisvas bus tik tada, kai jam bus palikta galimybė Dievo akivaizdoje ištarti ne tik taip, bet ir ne. Priešingu atveju žmogus nebūtų laisvas kūriny, nebūtų paties Dievo paveikslas ir panašumas, o tik gamtos dalis, veikianti pagal amžinai nustatytus dėsnius. Tokiu atveju žmogus garbintų Dievą ne laisvu valios aktu, bet tik kaip saulę ir žvaigždės, kaip neprotingi gyvuliai ir augalai.

Štai turime šaknis, iš kurių yra

išaugęs šiuolaikinis ateizmas. Ateizmą be to skatina dvi žmogaus ydos, kurias Bažnyčia priskaito prie septynių didžiųjų ydų arba nuodėmių. Tai žmogaus tinginystė ir jo puikybė. Norint atrasti Dievą, reikia tam tikros mąstymo disciplinos, reikia nuolatinių pastangų. Pasidavęs tinginiui, žmogus neįstengia Dievą atrasti ir jį pažinti. Tą patį galima pasakyti ir apie puikybę. Pasidavęs savo puikybei ir egoizmui, žmogus praranda norą atrasti Dievą. Tinginystės ir puikybės įtakoje žmogus užsidaro savyje ir neįstengia savo žvilgsnio ir savo širdies pakelti į Dievą.

LRTV

AUKOS

Latrobe Valley Seniūnė ir ALK Federacijos įgaliotinė V. Koženiaus kienė prisijungė aukų \$ 148, jų tarpe Tėviškės Aidams Seniūnijos parumą \$ 50, V. V. Koženiaus \$ 30. Religinei Salpai po \$ 5 V. Ališauskas, G. Baleiša, V. Koženiaus, P. Petniūnas, A. Sabrinskas, V. Sabrinskas, kiti po mažiau, viso \$ 38. LKB Kronikoms po \$ 5 V. Koženiaus, A. Sabrinskas, S. Sabrinskas, J. Seštokas, kiti po mažiau, viso \$ 30.

Visiems aukotojams ir aukų rinkėjai V. Koženiauskienei nuoširdžiai dėkojame.

ALK Federacijos Valdyba

MELBOURNO LIETUVIAMS

Pavergtųjų Tautų Savaitę Viktorijos lietuviai kartu su kitų tautų bendruomenėmis minėsime šia tvarka:

EKUMENINĖS PAMALDOS

Liepos 26 d., sekmadienį, 3 val. p.p. bus bendros visų tautybių ir visų tikybų Ekumeninės pamaldos šv. Patriko katedroje East Melbourne.

Visos lietuvių organizacijos yra prašomos dalyvauti su vėliavomis organizuoti. Vyresnieji skautai ir skautės žiemos uniforma.

Visi renkasi 2.30 val. katedros sodelyje iškilmingai eisenai į pamaldas. Kiekvienais metais lietuviai pasirodydavo labai gausingai, todėl tikimės, kad ir šiais metais lietuvių nuoširdžiai atsilieps į Pavergtųjų Tautų Tarybos ir savo bendruomenės kvietimą.

Dalyvaus 15 tautybių. Giedos Melbourne lietuvių parapijos ir uk rainiečių katedros chorai. Pakviesta daug žymių svečių ir spaudos atstovai.

IŠKILMINGAS PRIĖMIMAS

Pavergtųjų Tautų Savaitės užbaigimui Lietuvių Namuose rengiamas iškilmingas Priėmimas kviestiniams svečiams. Pakviesti

vyriausybės, parlamento, organizacijų ir spaudos atstovai. Norime, kad jie suprastų Pavergtųjų Tautų Savaitės reikšmę ir padėtų mums iškelti Sovietų Rusijos dekolonizacijos klausimą Jungtinėse Tautose.

Priėmimo išlaidoms padengti kiekviena tautybė turi išplatinti savųjų tarpe po 25 pakvietimus, kurie yra 8 dol. asmeniui.

Mes norime, kad įvairių tautybių žmonės ne tik susipažintų su šio krašto politinio gyvenimo vadovais, bet taip pat, kad geriau susipažintų ir savo tarpe su kitų bendruomenių vadovais ir pranyktų nepasitikėjimas.

Pavergtųjų Tautų Taryba kviečia lietuvius įsigyti pakvietimus ir paremti mūtų darbą. Tie, kuriems neįdomu patiems dalyvauti, tai nupirktie pakvietimus kam nors iš jaunimo. Jiems tikrai bus įdomu ir gal geriau supras reikalą kovoti dėl Lietuvos ir visų pavergtųjų laisvės ir žmogaus teisių.

Pakvietimus lietuviams platina Tarybos pirmininkas Alb. Pocius. Mes tikime, kad daugumas supras mūsų atsišaukimą ir mums padės.

Priėmimas bus liepos 31 d. penktadienio vakare 6 val.

Viktor. Pavergtųjų Tautų Taryba

KRUVINA SUTARTIS

Rašo Juozas Petraitis

(Tęsinys)

Toje stovykloje buvo apie 3.000 belaisvių. Tarnavusieji vokiečių kariuomenėje buvo išrinkti alkštėje, kur generolas nėrėsi iš kailio įtikindamas, kad sovietų valdžia jų niekuomet nebuvo užmiršusi ir tik transporto sunkumai trukdo jų grįžimą. Jam baigus ir beneuinan, jis riktelėjimu buvo sustabdytas grupelės belaisvių.

— Ką jūs darysite su mumis, kai mes grįšime į Rusiją?

— Jūs neturėtumėt apie tai rūpintis, - ramino juos generolas, - Sovietų tėvynėje yra visiems užtenkamai vietos.

— Juk ir šio žino, kas jo laukia, kai jis pavagia mėsos gabalą, - vienas iš grupės atšovė.

— Nesirūpinkite apie tai, nes jūs buvote priversti tarnauti prieš mus.

— Mes nebuvome priversti. Mes dargi išėjome prieš jus su šautuvais. Generolas nuolaidžiai atsakė: Nesirūpinkite, - sovietai niekuomet netraktuoja žmonių kaip ištisos masės. Mes surasime, kas jūsų tarpe yra kaltas, kas ne. O šituos (čia jis pirštu parodė į vokišką uniformą, kurią vilkėjo vienas iš belaisvių) mes sudeginsime krematoriume.

— Mes žinome, - atsiliepė balsas, - drauge su mumis jose.

Generolas Vasiljevas nebuvo Raudonosios Armijos pažiba. Tie, kurie jį pažino, sakė, kad jis esąs panašus į žiurkę. Prie žiurkiškos išvaizdos prisidėjo ir jo kūno nemalonus kvapas. Žinoma, jis vaizdavo didelį "snobą" ir vienu atveju rado reikalo balsiai pasididžiuoti - Išivaizduokit, aš, buvęs savo laiku caristinėj kavalerijoj grandiniu, dabar esu priimamas kaip lygus su lygiais Londono Kavalerijos klube!

Vis dėlto, jis savo misiją atliko: privertė anglus visus repatriuojamus rusus aprenkti nuo galvos ligi kojų naujais ir šiltais drabužiais (ziemos transportui), aprūpinti juos šiltu apsiklojimu, bei visais asmeniškais reikmenimis ir pagaliau duoti karišką dalinį transportuojamų apsaugai, kad šie neišbėgėtų pakely.

Pirmasis transportinis laivas su 10.139 vyrais, 30 moterų ir 44 berniukų pakėlė inkarą spalio 31-mą (1944 m.) Pagal oficialius duomenis 12 iš jų buvo prievarta patalpinti į laivą.

Transportui atvykus į Murmanską, sovietų žinių Taso agentūra šilčiausiai ir jaudi-

nančiais žodžiais paskelbė žinią apie atvykėlius, nupasakodama, kaip nuoširdžiai jie buvo sutikti ir priimti motinos - tėvynės, kaip jie yra gerai aprūpinti ir globojami.

Tuo pat reikalu vienas iš anglų majorų (S. J. Cregeen) raportuoja į Londoną:

— Lapkričio 7-tą Murmanske aš grįžau automobiliu iš Vyr. Laivyno būstinės į karišką uostą. Pakely pro mus pražygiavo ilga kolona repatrijuotų rusų, kurie buvo ginkluoti sargybinių varomi iš jų transportinio laivo "Scythia" į užmiesčio stovyklą. Atrodė, kad jie buvo traktuojami ne kaip kariai, bet tik kaip priešų karo belaisviai. Sargybiniai buvo ginkluoti šautuvais ir vienas buvo skirtas 10-15-ka belaisvių. Jokių žymių nesimatė, kad jiems būtų ruošiamas koks nors sutikimas, jų prisilęta nuotaika aiškiai rodė, kas jų laukia. Jie visi buvo aprenkti angliška kautynių apranga ir nešėsi po mažą ryšulėlį savo asmeniškų reikmenų. Tuo metu jie neturėjo nei rusiškos aprangos, nei kariškų ženklų ar ko nors kito.

Kur dingo nauja šilta apranga, šilti dekiai užsiklojimui, batai ir t.t.? Savo laiku Stalinas, kalbėdamas apie Churchillį šiaip apie jį atsiliepė: Churchillis yra tokios rūšies žmogus, kuris dėl vienos kapeikos iškraustyti tavo kišenes, jei jo nesaugotumėt.

Tau, Jaunoji Lietuva!

Ankstus 1933 metų liepos 17-sios rytas. Gamta dar tebe miega giliu nakties miegu. Net ir nenuorama vieversėlis, tas ankstyvas aušros skelbėjas, nebedrįsta savąja giesme sudrumsti didingo auštančio ryto rimties, nes ir jam atrodo, kad kiekvieno momentu turi įvykti kažkas nepaprasto, nesuprantamo, pranešančio visas viltis ir lūkesčius.

Be Lietuva jau nebemiega. Ir miestų aikštėse ir kaimų gatvelėse telkiasi būriai žmonių, kurie su nerimu širdyse, su pasididžiuoju krūtinėse ir su šypsena lūpose, ilgesingai žvelgia dar tamsos skraiste apdengton padangėn, stengdamiesi savo žvilgsniu perskrointi tolimąsias erdves ir pasveikinti Tėvynėn skubančius narsiuosius sakalus, ant savo sparnų nešančius meilę ir garbę Jaunajai Lietuvai.

Tėvynė budi ir laukia savo narsiųjų sūnų, kurie savo ryžtu, drąsa ir pasitikėjimu, kurį jiems įkvėpė meilė Jaunajai Lietuvai, nugalėjo audringąjį Atlantą, kurių ne pajėgė sulaukyti nuo užsibrėžto tikslo nei rūstusis audrų valdovas Perkūnas, nei klastingasis Neptūnas, nes narsiuosius sakalus veda galingesnis jausmas už audras ir pavojus. Gimtajan lizdan juos veda meilė Tėvynei, veda noras, kad audringųjų vandenynų dievai būtų patenkinti Jaunosios Lietuvos sūnų ryžtu bei drąsa ir, kad Ji ir Jos sūnūs nebūtų kviečiami į Didįjį Teismą.

Rytas išaušo, bet erdvėje nebesigirdi artėjančių sakalų sparnų ošimo, jų šešėlis neužtemdo tekančios saulės. Ir nerimas šaltais lediniais prištais pradeda glostyti laukiančiųjų širdis. Visų akyse ir lūpose vienas, vienintelis klausimas, - pagimdytas nelemtojo gundytojo Abejo jimo - argi jie?

Karšti kylančios saulės spinduliai išskleidė ūkanas, nudžiovino rasą nuo Motinos Žemės veido, bet nepajėgė išsklaidyti nerimo laukiančiųjų širdyse ir nenudžiovino ašarų jų akyse, nes sakalai nebe-

atskrido. Nors jų kelio ir nepastorjo audrų dievai, bet jiems sparnus palaužė tamsiojo pragaro gelmių piktosios dvasios - Klasta ir Pavydas.

Jau daug metų praėjo nuo mūsų didvyrių - Stepono Dariaus ir Stasio Girėno mirties, kurie nugalėję visus tolimosios kelionės pavojus, žuvo prie pat išsvajotojo tikslo - savosios Tėvynės slenkščio, nežinomybėn nusinešdami ir įvykusios katastrofos paslaptį.

Bet Lietuva nepamiršo savo sakalų. Nors jie ir nesuglaudė savo sparnus ten, kur jie buvo taip laukiami, bet savo tikslą pasiekė - jie nusileido kiekvieno lietuvių širdin ir ten pasiliko amžinai. Savauoju žygiu, kaip išsireiškė savo paliktame testamente, jie norėjo Lietuvos jaunimui įkvėpti meilę drąsiems žygiams, norą aukotis ne tik savo krašto, bet ir visos žmonijos gerovei. Antrasis jų tikslas buvo tirti dar maži tu laikų žinomas Siaurės Atlanto vandenyno oro sroves, taip pat praktiškiems tikslams pritaikinti naujai išrastas navigacijos būdus.

Mums, lietuviams, yra svarbesnis pirmasis, ir pagrindinis, jų kelionės tikslas - išgarsinti pasaulyje lietuvių vardą, nes jie suprato, kad tauta yra gyva tol, kol jos dvasia nėra apmirusi, kol ji turi idealų, už kuriuos jos sūnūs yra pasiryžę kovoti, išsizadėti patogumų, asmeninės gerovės ir net gyvybės.

Daug laiko praėjo nuo tų dienų, kada Lietuva laukė savųjų sakalų. Daug baisių įvykių sukrėtė pasaulį ir pakeitė jo veidą. Tų įvykių eigoje ir Lietuva pateko į sunkios vergijos pančius, o jos sūnūs ir dukros buvo išblaškyti po visą pasaulį. Žiaurūs okupantai sunaikino ir išgriovė sakalams patstatytus paminklus, išniekino jų amžinojo poilsio buveinę, bet nei laikas, nei slogi okupacinė priespauda, nei ištremtųjų kančios tolimojo Sibiro taigose, nepajėgė iš lietuvių širdies išplėsti pagarbos ir meilės

šiems dvasios galiūnams, kurie savuoju krauju pasaulio aviacijos istorijon įrašė savo ir Jaunosios Lietuvos vardus.

"Lietuvių tauta laukia iš savo sūnų ir drąsesnių žygių" - skamba Jų palikto testamento žodžiai. Ar mes pajėgsime juos įgyvendinti, parodys ateitis. Bet paliktasis testamentas tebūna mums kelrodžiu ir dvasiniu stiprintoju dabarties ir ateities kovose už tautinę egzistenciją. Iš jo mes galime pasisemti jėgų ir ryžtingumo šiame pasimetimo momente, nes jis mums įsakmiai primena, kad tik būdami vieningi ir drąsūs, mes pajėgsime per audringąjį Atlantą prasiskinti kelią į savąją Lietuvą!

V. Bosikis

NAUJAS RATAS

Rato istorija labai sena ir, atrodo, niekas nežino jo išradėjo. Ratas tačiau yra pats didžiausias išradimas. Šiandien visa technika yra pagrįsta ratu, ratelių judesiu.

Nors ratas yra labai paprastas, tačiau ir šiandieną surastas dar naujas ratas, nauja jo konstrukcija. Toks naujas ratas bus pritaikytas automobiliams. Tokiais ratais automobilis galės būti be spyruoklių ir galės važiuoti laiptais aukštyn ir žemyn. Tokio rato išradėjas yra Dr. Sydney Jones. Jis yra inžinierius ir fizikas. Dirbo Anglijos geležinkelių bandymo laboratorijoje ir čia sukonstruktavo naują kelevinį traukinį, kuris galės saugiai posūkiuose važiuoti. Toks traukinys jau dabar bandomas.

Dr. Jones jau dabar pensijoje ir čia sukonstruktavo auto mašinom naują ratą. Jau pora Anglijos firmų šiuo jo išradimu susidomėjo. Ratas susideda iš plastikinių plokštelių ir veikia tarsi apskrita kempinė. Taip ratui nebereikės padangų, o taip pat nė mašinai spyruoklių. Jei šį išradimą pasiseks praktikoje pritaikyti, tai automobilių gamyba pasidarys paprastesnė ir pigesnė.

K. Prašmutas

KONKURSAI - VAJUS

Pasaulio Liet. Bendr. V-ba paskelbė Australijoje ir N. Zelandijoje specialų konkursą - vajų padidinti mūsų laikraščių tiražą. Konkurso mecenatas kun. Dr. J. Prunskis tam tikslui paskyrė \$ 1.000 (US).

Tai yra puiki proga visiems platintojams padėti lietuviškai spaudai ir tuo pat bandyti laimėti \$ 500 (US) pirmą premiją. Turime dar 3 mėnesius laiko iki konkurso pabaigos (konkursas baigiasi rugsėjo 1 dieną).

Parodykite daugiau noro bei ambicijos ir įrodykite, kad mes surasime dar ne vieną, bet daugiau naujų skaitytojų mūsų pasirinktiems laikraščiams. Konkurso sąlygos: 1. Konkursas prasidėjo 1981 m. gegužės 1 d. ir baigsis rugsėjo 1 dieną. 2. Konkurse gali dalyvauti visi Australijoje ir N. Zelandijoje gyvenantieji lietuviai. 3. Terminui pasibaigus, konkurso dalyvis gauna iš laikraščių ir žurnalų leidėjų pažymėjimą apie jo ar jos surinktas naujas prenumeratas. Šiuos pažymėjimus jis persiunčia Australijos LB Krašto Valdybai ne vėliau spalio 1 d. šiuo adresu: PO Box 128, North Melbourne 3057. 4. Australijos LB Krašto Valdyba paskelbia konkurso laimėtojus ligi lapkričio 1 d. ir apie tai praneša PLB Valdybai. 5. Konkurse yra skiriamos dvi premijos: pirmoji premija - \$ 500 ir antroji - \$ 250 (US). 6. Laikraštis ar žurnalas, kuriam konkurso metu buvo surinkta daugiausia prenumeratų, gauna \$ 250. (US).

Melbourn Apptinkės Valdyba

— Buenos Aires filharmonijos simfoninio orkestro koncerte debiutavo 17-kos metų lietuvis jaunuolis smuikininkas Aleksandras Rutkauskas. Jis atliko solo partiją Mendelson koncerte orkestrui ir smuikui ir jo grojimą šiltai įvertino Argentinos sostinės didieji laikraščiai.

Čia Stalinas ir už Churchillį buvo apskresnis ir iškraustė anglų kišenes.

Grįžkime dar į Angliją. Kai kurios rusų grupės buvo skirtos darbams pas ūkininkus. Laikui bėgant vieni su kitais susigyveno ir net susidraugavo. Ūkininkai, norėdami padėti jiems išvengti repatriacijos, padarydavo meškos patarnavimą, raštu kreipdamiesi į savo ministerijas su belaisvių vardais ir pavardėmis. Atsakymai būdavo neigiami, nes tie sąrašai eidavo per sovietų hierarchiją jų sutikimui gauti. Arba, peticija, 41 ruso parašyta, atsisakant jiems grįžti namo, trumpiausiu keliu atsidūrė ant NKVD stalo.

NKVD reikalaujant, jie visi apgaulingai buvo pristatyti į Liverpoolio uostą transportui į Rusiją, kas nuo jų buvo slepiama. Pamatę, kad jie yra sodinami į laivą, jie suprato esą apgauti ir nebeturėjo jokių iliuzijų dėl savo likimo. Vienas jų, išsitraukęs surūdijusį kišeninį peiliuką ėmė pliauti sau gerklę. Peiliui savo uždavinio neatlikus, jis savo rankomis bandė pats sau gerklę perplėsti. Čia jis buvo sulaukytas ir visas kruvinas ir pusgyvis nuneštas į laivą, kur vienas iš sovietų pareigūnų drebtelėjo: Tegu stimpas šuo.

Tai tik vienas iš daugelio pavyzdžių. Sis konvojus su "išlaisvintaisiais" buvo nukreip-

tas į Odesą, kurią jis pasiekė pirmą kovo savaitę 1945 m. Laivą tuoj apspito enkavedistai. Iš specialių sąrašų jie šaukė pavardes. Iššauktieji mirtinai išbalę išeidavo į priekį. Sekė trumpas tardymas ir po to, apsupti automatinių ginklų ginkluotų kareivių, jie buvo numarsiuoti skersai doko iš aki-vaizdos. Po tos ceremonijos likusieji buvo išsodinti iš laivo.

Staiga orą sudrebino dviejų rusų bombonešių apkurtinąs ūžimas, kurie pamažu ratu suko apie uostą. Po kokios 15 minučių, kai jau buvo apsiprasta su tuo triukšmu, kitas dar aštresnis ir spiegiąs garsas sudrebino orą. Pasirodo, privežta prie doko pradėjo "darbą" vežiojamoji lentpiūvė. Ta bombonešių ir lentpiūvės sutartinė velniava tęsėsi apie 20 minučių. Anglų leitenantas (Lieven), lydėjęs tą transportą, visas uždušęs ir išsigądinęs atbėgo pas pulkininką, ruošiantį tuo pačiu laivu britų karius transportuoti į Angliją, perrėkdamas tą pragarišką triukšmą šaukia: Sir, Sir, jie skerdžia belaisvius!

— Ne, ne. Tai negali būti, - ramina jį pulkininkas.

O vis dėlto, leitenantas buvo teisus: bombonešių ir lentpiūvės triukšmas nustelbė automatų šūvius. Atlikę uždavinį bombonešiai nuskrido, lentpiūvė sustojo.

Tokios ir panašios scenos kartojosi su kiekvienu transportu. Kartais aukos būdavo sušaudomos juos pasivedus už artimiausios uosto pašitūrės, net nesistengiant to paslėpti. Rusų karininkai pasiaiškino, kad sušaudyti jie būvę išdavikai, parsišdavę kapitalistams.

Būtų per ilgą istoriją išskaičiuoti visus žinomus ir užregistruotus žiaurumus "repatriacijos" procese. Mūsų tas nestebina, nes mūsų atmintyse yra dar gyvi Pravieniškių, Cervenės, Rainių miškėlio ar Katyno vaizdai. Belaisviai, išvengę egzekucijos, buvo transportuojami tiesiog į vergų darbo stovyklas, kurias sovietai naiviams anglams vaizduodavo kaip "švietimo arba auklėjimo" stovyklomis.

Tos prievartinės repatriacijos eigoje, anglai netikėtai susidūrė su atveju, privertusiu juos susirūpinti. Tą galvos skausmą sukėlė jiems ne kas kitas, kaip mūsų lietuvis Antanas Valizkas (Antanas Valiukas?), kuris pasipriešino būti repatriuojamas kaip Jungt. Amerikos Valstybių pilietis. Jeigu anglų kariškos ir civilinės įstaigos ligi šiol nesiskaitė su repatriuojamais lenkais, latviais, lietuviais ir kitais svetimų valstybių piliečiais, tai mūsų Antano pasiaušimas pastatė juos į keblią situaciją.

(Bus daugiau)

Pasizvalgykime Amerikos lietuvių veiklos horizontuose

VILNIAUS PILIES LEGENDA DAINAVOS ANSAMBLyje

Rašo Jurgis Janušaitis

Lietuvių meno ansamblis Dainava, Čikagoje, turi gražią, našios veiklos praeitį. Ansamblis įsisteigė pokario metais Hanau garsoje lietuvių stovykloje. Dar Vokietijoje ansamblis davė gražių sceninių pastatymų ir gerų koncertų. Išemigravus lietuviams į įvairius kraštus, dainavičių dalis įsikūrė Čikagoje. Čia vėl atgaivinama ansamblio veikla ir tokiu būdu Dainava jau egzistuoja trisdešimt šeštuosius metus.

Dainavos ansamblis Amerikoje šalia gerų koncertų pasuko ir į sceninių pastatymų kelią. Jau matėme keletą operėčių ir muzikinių veikalų. Ir, reikia pasakyti, kad visi ankstyvesnieji pastatymai susilaukė visuomenės dėmesio ir teigiamo įvertinimo.

Trisdešimt penkerių metų veikalą ansamblis apvainikavo pastatydamas muz. Aloyzo Jurgučio (libretas rašytojo Anatolijaus Kairio) Čičinską.

Šiais metais ansamblis įniko taip pat į gana sunkią darbą - pasirodė sekančiais metais vasario 6 ir 7 d.d., Čikagoje, Marijos aukšt. mokyklos auditorijoje pastatyti "Vilniaus Pilies Legendą". Muzika Aloyzo Jurgučio. Libretas Aurelijos Balašaitienės.

Birželio 19 d. Jaunimo centro mažojoje salėje, ansamblio vadovybė sukviė ansamblio narius, vadovus ir spaudos atstovus pasidalinti mintimis apie Dainavos ansamblio naujuosius užmojus, bei susipažinti su nauju trijų veiksmų muzikiniu veikalu "Vilniaus Pilies Legendą".

Ansamblio valdybos pirm. Vytautas Jasinevičius pasveikino susirinkusius ansamblečius, spaudos

atstovus, meno vadovus ir supažindino su artimiausiais ansamblio darbais, pristatė naujojo veikalą veikėjus - Panerių valdovą - Vytautą Radį, Rimtūną, valdovo padėdėją Bronių Maciukevičių, Laimą - Rimtūno dukterį Audronę Simonaitytę - Gaižiūniene, Vakari - Rimą Strimaitį, Mamą - Juitą Sermukšnytę - Burgess, Nygailą, vyriausią Krivį Valentiją Lioreną ir Tauragį, jaunąjį Krivį - Karolį Avizių. Tai statomo veikalas solistai. Meno vadovai: muz. Aloyzas Jurgutis - dirigentas, Liucija Buivydaitė - Ambrozini - režisierė, Jaunutis Puodžiūnas choreografas, Živilė Modestienė - akompanuotoja, Rasa Šoliūnaitė - dirigento asistentė, Vanda Alekniėnė - režisierės asistentė, Česlovas Rukuiža - scenos reikalų vadovas ir Mėta Gabalienė - rūbų ruošimas.

Muz. Aloyzas Jurgutis supažindino su legendos turiniu. Autorė libretui panaudojo Vaižganto "Vilniaus pilies pasakų" mintį, tačiau gambiai įpindama romantikos, patriotinio pasiaukojimo, ryžto, atskleidama tolimos senovės tikiybinius papročius bei valdovų, žynių, Krivių krivių įtaką sprendžiant įvairias valstybines ar tikiybines problemas. Veikale suglausta Vilniaus pilies įkūrimo padavimai, Pilies Valdovo kova su Krivių kriviū, kur pastarasis už neteisingsus reikalavimus dievaičio Perkūno nutrenkiamas. Libretas legendarinis, įdomus, patriotinis, iškeliamas lietuvių tautos auka už laisvę.

Dainavos ansamblis šį veikalą ruošti jau pradėjo. Jame turės pro-

gos daugiau pasireikšti choras, kuris pasižymi savo gausumu (65 nariai), gera balsine medžiaga ir sugebantis vaidinti.

Muz. Aloyzo Jurgučio teigimu, veikalui muziką parašęs lietuvišką, atitinkančią libreto nuotaikas. Bus gražių solo partijų, duetų. Veikale bus karo šokis ir vaidilių šokis, - baletas, kurį paruoš Jaunutis Puodžiūnas.

Režisierė Liucija Buivydaitė - Ambrozini, teatro studijas baigusi Northwestern ir Illinois universitetuose, gavusi magistro laipsnį, jau 10 metų dirba Čikagos universitete, dėstydamą teatro mokslus. Taigi jauna, talentinga režisierė. Ji pažymėjo, kad esanti griežta, statanti ansamblui didelius reikalavimus, su veikalu gerai susipažinusi ir tikisi, kad "Vilniaus Pilies Legendą" bus gražus ir prasmingas įnašas į mūsų teatrinę meną.

Spaudos atstovai kėlė daug klausimų. Į juos atsakė valdybos pirmininkas Vytautas Jasinevičius, muz. Aloyzas Jurgutis ir režisierė Liucija Buivydaitė - Ambrozini. Ansamblis esąs pajėgus sceninius veikalus statyti, turįs ir jaunų pajėgų. Šis pastatymas kaštuosias apie 50.000 dol. Tikimasi susilaukti iš mecenatų bent 25.000 dal.

Taigi po Čikagos Lietuvių operos sėkmingumo ir našaus darbo, į kultūrinės veiklos kelią sėkmingai rikiuojasi ir Lietuvių meno ansamblis "Dainava".

Šiuos didžiuosius rūpesčius neša ansamblio valdyba, kurią sudaro: pirmininkas Vytautas Jasinevičius, vicepirmininkė Rasa Šoliūnaitė, sekretorė Danguolė Ilginytė, išdėninkas Vytas Radys, finansų sekretorė Mėta Gabalienė ir narys Jonas Paštukas.

RAMOVENŲ KRIVULĖ

DEZERTYRO NUOTYKIAI

Rusai okupavę Lietuvą kalbėjo tik apie taiką: jie nori tik taikiai gyventi ir Lietuvą apginti nuo vokiečių įsiveržimo. Tačiau tuoj pat rūpinosi Lietuvos jaunus vyrus mobilizuoti ir savo milžinišką raudonąją armiją dar didinti. Čia surašau vieno tokio jauno vyro, rusų mobilizuoto, nuotykius Rusijoje. Tokių vyrų buvo mobilizuota nemažas skaičius, tačiau nedaug kas iš jų yra pergyvenimus ten aprašė. Todėl, manau, visiems bus įdomu tie pergyvenimai paskaityti.

Savo nuotykius pasipasakojęs Juozas Kamarauskas gimęs 1920 metais, todėl rusams į Lietuvą įsiveržus jis buvo 18 m. amžiaus ir dirbo Vilniaus krašte pas vieną ūkininką Varėnos valsčiuje. Ilgai netrukus pas jį atėjo valsčiaus seniūnas ir įteikė raštu reikalavimą prisistatyti pas valsčiaus raštvedį. Jis nieko blogo nenujausdamas nuvyko ir prisistatė. Tačiau tas jį pasiuntė tiesiais pas rusų komendantą, kuris paėmęs jo tik vardą, pavardę ir metus, paleido vykti namo. Atrėdė tuo viskas ir baigsis, nes niekas prie jo daugiau nesikabino.

Tačiau praėjus šešiams mėnesiams gavo iš seniūno kitą raštą vykti į Varėną pas rusų komisarą. Juozas buvo nedaug gyvenimo patyręs, todėl daug negalvodamas

Rašo N. Butkūnas

nuvyko pas minėtą komisarą. Šis jį tuoj pasiuntė pas rusų daktarų komisiją sveikatos patikrinti. Daktarai rado Juozą tinkamą tarnauti kariuomenėje ir rusų kareiviams vadovaujant, drauge su kitais apie 200 vyrų buvo nuvežtas į Vilnių, į rusų kareivines. Čia pirmiausia visiems buvo padalinta po pusbonklę degtinės, matomai dėl drąsos, ir tuoj nuvarė į pirtį išsimaudyti. Iš pirties nuvedė į sandėlį, kur kiekvienam išmatavus storį ir ūgį, išdavė po brezentinius batus, kelnes ir "rubašką", kurias liepė užsivilkti virš kelnų ir susijuosti diržais. Ten tokių jaunų lietuvių susidarė visa kuopa, apie 245 vyrai. Taip kariškai aprengtus nuvedė į virtuvę. Čia virėjai jau su paruoštais pietumis, išduotas lėkštes krovė įtartinos košės su parūdijusia žuvim, nuo kurios dvokė visa virtuvė. Tačiau vyrai jau buvo gerai išalkę, todėl valgė, bet pavalgę daugelis "važiavo į Rygą", nes jų viduriai dar buvo nepripratę prie tos pašvinkusios žuvies. Daug kas prašė sanitarų vaistų, bet jie jų neturėjo. Vietoj to juos išvarė "pasportuoti" su kastuvu ir kirka. Taip jie buvo įkinkyti "sportuoti" net šešis mėnesius netoli Vilniaus, naujai statomame aerodrome. Ži-

noma už darbą niekas nesiteikė atlyginti.

Po šešių mėnesių sunkaus darbo, visus susodinę į traukinius, nuvežė apie 200 km už Maskvos į rytus, į ten turimas kareivines, kur kiekvienam davė lovą ir šiaudų prikimštą čiužinį. Ten jiems teko išgyventi apie pusantrų metų, ašturioje vadų ir politrukų priežiūroje. Jie ten buvo mokomi rikiuotės, šaudymo ir važinėjimo su karo mašinomis, šarvuočiais ir tankais. Taip pat mokino naudotis telefonu ir radiju - priimti ir perduoti komandas. Vertė stipriai mokintis rusų kalbą. Juozas mokojo lenkų kalbą, tai jam nesunku buvo išmokti ir rusų kalbą. Tie, kurie neišmoko gerai rusiškai kalbėti, buvo išsiųsti į pėstininkų dalinius. Lietuvių ten dar liko apie 250 vyrų.

(Bus daugiau)

VISUS MALONIAI KVIECIAME Į

KOLDŪNŲ VAKARĄ

liepos 18 d. 6 val. vak., šeštadienį

Melbourn Lietuvių Namuose, klubo patalpose - bare.

Gera muzika, linksma nuotaika, gera kompanija.

Lauksime visų - nesigallėsit. Melb. Skautai Akademikai

IŠ MŪSŲ PARAPIJŲ

MELBOURNAS

Tėviškės Aidų loterijos bilietų galima gauti sekmadieniais prie bažnyčios, juos platina Federacijos Valdybos nariai. Bilietai po 50 centų, o visa knygutė \$ 5. Visi išgykime bilietų, paremsime savo laikraštį, o kartu yra daug gerų ir vertingų fantų laimėjimų.

Sv. Petro skatikas - rinkliava praėjusį sekmadienį Sv. Tėvui sukauta \$ 36.

Klumpakojų tautinių šokių grupė liko tik 10 šokėjų. Vadovė Anelė Morkūnienė kviečia daugiau šokėjų įsijungti į grupę, kad būtų galima vėl pradėti repetitijas ir ruošti koncertams, skambinti jai telef. 836 6005.

Geelonge lietuviškos pamaldos šv. Jono bažnyčioje, North Geelong, liepos 19 d. sekmadienį 9 val. ryto.

Antanas Balsys Canberroje surinko 250 parašų peticijai pagreitinti Dievo Tarno arkiv. Jurgio Matulaičio beatifikaciją ir Popiežiui išsiuntę dar prieš pasikėsinimą į jo gyvybę.

Parapijal aukojai:

\$ 110 - A. Kelly, \$ 60 - E. Dainutienė, po \$ 50 - H. Juchnevičius, F. Sodaitis, \$ 40 - Z. G. Jokubaičiai, \$ 20 - A. Bužinskas.

Religinei Salpai aukojai: po \$ 20 P. J. Sauliai, V. E. Stagai, \$ 5 - Petras Naujokaitis.

Visiems aukotojams nuosirdus acių.

Jūsų kun. Pr. Vaseris

Paminėta a.a. Bronė Šilvienė

Liepos 11 d. lygiai metai, kai tragiškai žuvo Bronė Šilvienė. Tą dieną buvo atlaikytos gedulingos šv. Mišios, kurias atnašavo kun. Pr. Vaseris. Pamaldose dalyvavo visi jos vaikai ir ją arčiau pažinusių draugės. Po pamaldų visi buvo pakviesti į Parapijos Namus pietums.

SYDNEJUS

Ohlija Snarskienė palaidota birželio 26 d. Penrithe, sulaukusi 80 metų amžiaus. Ji buvo kilusi iš Šakių apskrities - Kaštinaitė. Po gedulingų pamaldų šv. Mikalojaus bažnyčioje, kurias aukojai kun. P. Butkus, palaidota prie savo sūnaus Antano, mirusio 1957 m. - viename kape. Palydėta dukros Marytės Linienės ir būrio jų šeimos artimųjų, draugų. Jos vyras Pranas Snarskis žuvęs laike karo Vokietijoje. Kapellono žodžiais: "Tiek vargų patyrus, tiek skausmų pakėlus, išėjai ramybėn prie brangaus sūnelio". k.p.b.

SYDNEJUS

ISVEŽIMŲ MINĖJIMAS

Birželio trėminių 40 metų sukaktis Sydnejuje atžymėta birželio 7 d. Šio minėjimo organizavimą yra pasiėmus Tautos Fondo Atstovybė. Iškilmingas pamaldas aukojai kun. P. Butkus. Ateitininkai, Ramovėnai, Sauliai ir Skautai dalyvavo pamaldose organizuotai su vėliavomis. Pamaldų metu giedojo Dainos choras ir svečias solistas Jurgis Rubas iš Melbourne. Solistas pagiedojo Br. Budriūno Maldą ir C. Sasnausko Kai skausmas, akompanavo Dr. Ramutis Zakarevičius.

Minėjimas vyko Lietuvių Klubo auditorijoje 3 val. Virš 300 lietuvių čia susirinko išklausti ALB Krašto Valdybos pirm. Albino Pociaus paskaitos, kuris specialiai atvyko iš Melbourne. Jo paskaita - 1941 metų sukilimas. Prelegento paskaita buvo nuosekli, kruopščiai paruošta, mintys giles, patriotinės.

Tikėkimės, kad A. Pociaus kalbą skaitysimės mūsų spaudoje.

Sava kūryba pasirodė Sydnejaus poetai ir rašytojai. M. Slavėnienės Mano tėviškės vieta - skaitė Danutė Bartkevičienė. Antanas Skirka skaitė savo kūrybos eilėraščių Romui Kalantai, o Juozas Almis Jūragis specialiai skirtą savo kūrinį. Sol. Jurgis Rubas atliko Dainą Vilniui, Trakų pilį ir Ūdrio dainą iš Pilėnų operos, akompanavo Dr. R. Zakarevičius. Kor.

HOBARTAS

A. A. JUOZAS ANDRIKONIS

Birželio 24 d. savo namuose staiga mirė Juozas Andrikonis, 72 m. amžiaus. Į gedulingas pamaldas šv. Jono bažnyčioje Glenorchy susirinko ir palydėjo į Cornelian Bay krematoriumą beveik visi Hobarto lietuviai. Prie karsto atsiveikimo žodį tarė Apylinkės pirm. J. Paškevičius.

Velionis kilimo nuo Zarasų. Lietuvos kariuomenėje tarnavo gusarų pulke, buvo šaulys. Atvykęs į Hobartą dirbo stalių dirbtuvėje, domėjosi bendruomenės veikla, skaitė lietuviškus laikraščius. Liūdesyje liko žmona Ieva, sūnūs Antanas ir Alfonsas, jų žmonos ir ketetas anūku.

Po laidotuvių daugelis susirinko į sūnaus Antano namus kavutei.

Mielas Juozai, iškeliavęs į dausas, ilsėkis ramybėje.

Pagerbdamas a.a. Juoza Andrikonį vietoj vainiko Tėviškės Aidams aukojai \$ 5 P. Banelis.

J. Paškevičius

MELBOURNAS

LIETUVIŲ DIENOS FILME

Melbourno lietuviai liepos 5-tą dieną, sekmadienį turėjo progą pamatyti dviejų valandų ilgio garstinį televizijos filmą apie Lietuvių Dienas Adelaidėje 1981 m. gale.

Leono Baltrūno iniciatyva Melbourno Sporto Klubo "Varpo" buvo suruošta filmo popietė Lietuvių Namuose. Filmas, arba tiksliau paskius televizijos įrašas (video - cassette), buvo rodomas melbourniškiams per du televizijos aparatus.

Režisierius, jaunas Vytautas Ne verauskas, šiuo darbu sėkmingai įamžino tų dienų būdingiausias momentus. Tekstą lietuviškai ir angliškai tiesiog profesionališkai įkalbėjo Irena Prancūnaitė. Tiems kurie Lietuvių Dienos dalyvavo, filmas atkūrė pergyventus įspūdžius. Tiems, kurie ten nebuvo, visidaris geras bendras vaizdas visos šventės eigos ir nuotaikų.

Rengėjai yra dėkingi Melbourno lietuviškos radijo valandėlis darbuotojams už visuomenės paformavimą apie ruošiamąją popietę, ir kunigui už pranešimus pamaldų metu. Taip pat dėkoja Petri Arui už techninę pagalbą. J.A.

= **Laisvajame pasaulyje** šiuo metu yra daugiau negu šimtas dvidešimt tūkstančių katalikiškų mokyklų, kuriose krikščioniškoje dvasioje yra auklėjami apie 40 milijonų mokinių. Įskaitant dabar šias mokyklas lankančius mokinius, jų šeimas, mokytojus ir buvusius mokinius, apskaičiuojama, kad katalikiškų mokyklų tiesioginis ar netiesioginis veikimas pasaulyje paliečia apie du šimtus milijonų žmonių ir liudija katalikiškųjų mokyklų nepaprastai didelę reikšmę auklėjimo srityje.

PADĖKA

Melbourno Lietuvių Parapijos choras nuosirdžiai dėkoja visiems, kurie suruošė šio choro 20-ties metų gyvavimo sukakties vaišes. Ypatinga padėka yra ALK Federacijai, choro globėjui kun. Pr. Vaseriui, Katalikių Mot. Draugijai, Parapijos Tarybai. Taip pat nuosirdi padėka choro rėmėjams, kurie chorą šia proga parėmė. Nuosirdus acių visiems.

Choro Valdyba

LIETUVIŲ NAMUOSE NORTH MELBOURNE, DAINOS SAMBŪRIS RUOŠIA

KAUKIŲ BALIŲ

liepos 25 d. šeštadienį 7 val. vak.

Programoje pasirodys naujasis Dainos Sambūrio Jaunimo Ansambelis, vadovaujamas D. Levickienės.

Kaukių paradas. Turtinga loterija. Nuotaikinga muzika. Puiki vakarienė.

Kviečiame visus su kaukėmis ir be kaukių. Ateikite. Atėję nesigailėsite.

Bilietus užsisakyti pas V. Zioga, telef. 458 1102 arba savaitgaliais telef. 328 1560.

Melbourno Dainos Sambūrio Valdyba

Liūdesio valandoje mirus jūros budžiui vyr. skiltininkui

A. KAZIMIERUI KERAICIUI

žmoną s. Viktoriją Keraitienę, sūnų Rimą bei artimuosius nuosirdžiai skautiškai užjaučiu.

s. Jonė Žitkevičienė

PARDUODAMAS NAMAS — CLIFTON SPRINGS

Prie gražios Filip įlankos, gale privačios gatvės, gražiai įrengtas, su dvigubu garažu, naujas mūrinis trijų miegamųjų namas. Centrinis miegamasis turi įeinamą drabužių spintą, dušą, kriauklę bei patogumus.

Šeimos prausykla su atskiru dušu, vonia, patogumais, randasi beveik namo centre.

Antras ir trečias miegamieji taip pat turi pilnai įrengtas sienose spintas.

Erdvus įėjimas veda į didelį salioną bei valgomąjį, kuris jungiasi su gerai įrengtu, pilnai automatiniu elektriniu pečiu, indų plovimo mašina, maisto ruošimui bei pjaustymui, paviršiui ir ištraukiamos lentos. Vieta šaldytuvui, šiukšlėms ir pan., išklotų grindų virtuvė.

Visos grindys padengtos šimtaprocentiniais vilnos su stora gumos paklode kilimais.

Aluminiiniai langai pridengti tinklo ir užtraukiamoms, saulę nepraleidžiančiomis užuolaidomis. Užpakalinės durys ir visi langai turi vabzdžių sietelius.

Sildymas centralinis, skystomis dujomis.

Stovi ant nedidelio, daugiau trikampio, gražiai išlyginto, medeliais bei žolike apodinto, aptvėto sklypo.

Baltų akmeniukų įvažiavimas su mūryta laisvų bei laikraščių padėliu, dalina tvorike, žvilgsnis į jūros įlanką teikia raminančiai. Kadangi tik pusantros valandos mašina iš Melbourne ir tik 10 km nuo Geelongo, taigi tinka nuolatiniam, arba vasaros gyvenimui.

Darbas atliktas registruoto statybininko ir pilnai pagal vietos įstatymus, garantuotas.

Ir tas viskas tik \$ 49.800.

Suinteresuotus prašome skambinti (geriausia po 6 val. vak.)

BUDRIUI — telef. (03) 870 8268.

Lietuviškos nuotaiikos ugdymas

Kiekvienoje skautiško gyvenimo dalyje, o ypač stovykloje, turėtų būti nepraleidžiama progų įpinti ką nors sąmoningai lietuviško, net ir šiaip bet kuriuo stovyklos užsiėmimu. Žinoma, pati lietuviška draugystė, nuotaiika, yra didelis įnašas į jauno žmogaus lietuviškųjų pergyvenimų kraitį. Galėtume įnešti vis daugiau naujų idėjų ir minčių skautiškaime bei kasdieniniame gyvenime. Dirbti, pavyzdžiui, lietuviškus darbelius ar ką nors ruošti laužų pasirodymui, pamaldoms, šventėms, sumaišius po vieną ar du iš skirtingų draugovių, iš seserijos ir brolijos, įvairių vietovių ar šakų, jei tokia yra stovykla. Tuo būdu ir kalba sukūsi apie dirbamą darbėlį ar uždavinį.

Reikėtų duoti patiems skautams ir skautėms parinkti lituanistinę medžiagą - dainas, pasakas, tautosakos dalykus iš knygos, klausinėti kodėl tai, o ne ką kitą parinko. Jei įmanoma kiekviena proga įjungti kokias nors jaukias, bet neilgas apeigas, ne tik laužo pradžioje ir gale, bet ir kitais užsiėmimais. Prityrę vadovai turėtų įpinti ką nors sąmoningai lietuviško turinio. Kad

visiems, o ypač jaunimui, būtų gyvi Lietuvos vaizdai, kiek įmanoma pašnekesiuose pabrėžti gamtos skirtumą ar panašumą su Lietuvos gamta: medžiais, augalais, paukščiais, ežerais. Gal net ir atvykus svečiams ar stovyklautojams į stovyklą priimti kokių lietuvišku dėmesio atkreipimu, kaip mes priimame jau navedžius su duona ir druska, kad iš karto jaustųsi patekę į nuoširdžiai lietuvišką stovyklą.

Ypatinga proga būtų draugovės ar skilties vadovo žodis vakare, trumpai apžvelgiant visą dieną, išryškinant skautų ir skaučių vaizduotėje malonias, įspūdingas mintis, kurios primena dienos lietuviškus užsiėmimus ir pergyvenimus.

Jei įmanoma, net ir kasdieninėje kalboje gerai įsidėmėti ir atsiminti lietuviškus išsireiškimus, ypač tingai ką nors iš pasakų, patarlių, priežodžių, pavyzdžiui, darbštus kaip skruzdė, greitas kaip vijurkas, prie darbo - kaip gaidys, o prie valgio kaip arklys, kiekviena pradžia yra sunki, mokytis niekada nevelu, būk girtinas, bet nesigirk, duoną taupyk rytojui, ne darbą.

Jeigu stovykloje daugiau vienu, būtų galima programą taip sudėti, kad nuolat kas nors dainuotų - kol vieni riša mazgus, kiti dainuoja. Jeigu grojama muzika, geriausia tinkama lietuviška muzika.

Žinoma, yra daug idėjų, kurias būtų galima įvesti į skautišką gyvenimą ir ugdyti lietuvišką nuotaiiką, juk "Lietuviais esame mes gimę, lietuviais turime ir būti!"

Loreta Čižauskaitė

MELBOURNE

MOTERŲ SUSIRINKIMAS

Rugpjūčio 1 d., šeštadienį, 3 val. p.p. Lietuvių Namuose įvyks Melbourne Lietuvių Katalikų Moterų Draugijos susirinkimas.

Visos narės kviečiamos dalyvauti, nes programa bus gana įdomi. Šalia pokalbių ir einamųjų reikalų bus ir praktiškų patarimų. Viena iš mūsų narių p. Poškienė maloniai sutiko praktiškai pademonstruoti skanių pyragų ir duonos kepimą. Beto, bus supažindinama, kaip pačioms pasidaryti gražius paveikslus rėmus.

Po susirinkimo, kai pyragai jau bus iškepę - pabaliavosim!

Valdyba

PASISKIRSTĖ PAREIGOMIS

Viktorijos Evangelikų Parapijos Taryba birželio 28 d., sekmadienį po pamaldų, pasiliko Melbourne Lietuvių Namuose pasitarimui. Tuo metu Taryba taip pat pasiskirstė pareigomis: pirmininkė - Alisa Baltrukonienė, sekretorė - Rūta Pocienė, išdininkas - Vytautas Šeštokas.

Patariamiosios narės: Marija Malakūnienė ir Lydijs Petrusėvičienė.

Revizijos komisija: Elena Jomanienė ir O. Srederis.

Pasitarime dalyvavo ir kun. Kostizenas, kuris pažadėjo Viktorijos lietuviams evangelikams ateinančiais metais dažniau laikyti pamal-

das, nes tikisi gauti savo parapijai pavaduotoją.

Viktorijos Evangelikų Parapijos Taryba

TRIŲ PREZIDENTŲ MINĖJIMAS

Pirmuoju Lietuvos prezidentu okupuotoje Lietuvoje minimas komunistinės grupės veikėjas Kapsukas - Micevičius, kuris niekada Lietuvos nevaldė, o kruopščiai vengiama ten paminėti laisvą Lietuvą valdę trys prezidentai. Mes čia bent neturėtume jų pamiršti LKVS Ramovės Melbourne skyrus liepos 19 d. Lietuvių Namų bibliotekoje ruošia mūsų buv. prezidentų - Antano Smetonos, Aleksandro Stulginskio ir Kazio Griniaus paminėjimą. Kalbėtojai bus kun. Pr. Vaseris ir p. Meiliūnas (senj.). Ta proga bibliotekoj bus pakabinti ir dail. J. Baukaus tapyti tų prezidentų portretai. Visi ramovėnai ir svečiai kviečiami minėjime dalyvauti. Minėjimas prasidės 2.30 val. LKVS Melbourne Skyr. Valdyba

— Užsienio spauda praneša apie sovietinio teismo Latvijoje nuteistą žmogaus teisių gynėjų sąjūdžio dalyvį Yuri Burmeister, 61 metų amžiaus, kuris gavo 15 metų kalėti, - taip rusai komunistai savivaliauja baudami okupuoto krašto žmones.

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDAS

LITERATORINĖ PREMIJA

AL Fondo literatūrinei premijai gauti — NUOSTATAI

1. Premijos dydis \$ 500.
2. Premija skiriama už grožinės literatūros kūrinių ar kūrinių rinkinių lietuvių ar anglų kalba: už apysaką, novelę, scenos veikalą ar poezijos rinkinį.
3. Premijai darbas bei darbų rinkinys pateikiamas Australijos Lietuvių Fondo valdybai iki 1982 m. sausio mėn. 1 d.
4. Pateikiamas darbas turi būti mašinėle rašytas, paduodant tik slapyvardį. Tas pats slapyvardis užrašomas ant priededamo uždaro vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė ir adresas. Voke-

lis nebus atidarytas, nelaimėjus premijos.

5. Anglų kalba kūrinyje ar kūriniuose turi atspindėti lietuvių buitį kilmės krašte Lietuvoje ar išėvijoje Australijoje.

6. Premijuotina kūrinių, ar kūrinių rinkinių atranka ar atmeta Fondo valdybos tam reikalui sudaryta grožinės literatūros premijavimo komisija.

7. Neatsiradus premijuotino kūrinių ar kūrinių rinkinio iki 1982 m. sausio mėn. 1 d., terminas automatiškai pratęsiamas sekančių kalendorinių metų bėgiui.

8. Nepremijuoti rankraščiai grąžinami tik autoriams prašant.

AL Fondo Valdyba
PO Box 11, North Melbourne, Vic. 3051.

REMK AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDĄ

nes jo tikslas yra: — Skatinti, remti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių kultūrinės apraiškas.

Fondą stiprinsime ir jį ugdydysime, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosime jo nariais ir nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tiksliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC.
50 Errol Street, North Melbourne, Victoria.

AL Fondo Valdyba

LIETUVIŲ KOOPERATINĖ KREDITO DRAUGIJA „TALKA“ LTD.

● Moka už indėlius (deposits) 9% metinių palūkanų, už terminuotus indėlius 12% (nemažiau \$ 100 ir turi išbūti iki finansinių metų galo t.y. birželio 30 d., už atsiimtus term. ind. metų bėgyje - 5%), už indėlius 5 metams ir nemažiau \$ 5.000 iki 15% (pirmais metais 11%, antrais 12%, trečiais 13% ir t.t.) už šiuos indėlius procentai užskaitomi tik juos atsiėmus (interest deferred), atsimti galima bet kada 5 metų laike. Už įnašus (share) iki 10% dividendo.

● Teikia paskolas iki \$ 15.000 įkeičiant nekilm. turta, asmenines paskolas iki \$ 5.000 su garantuotojais ir iki \$ 2.000 be garantuotojų. Procentai už visas paskolas užskaitomi kas 3 mėn.

● Įstaiga veikia:

Melbourne šeštadieniais nuo 10 iki 2 val. pp., sekmadieniais nuo 1.30 pp. iki 3 val. pp., Lietuvių Namai, 50 Errol St., North Melbourne. Tel. 328 4957.

Informacijos dar teikiamos pirmadieniais ir antradieniais nuo 9 val. ryto iki 2 val. pp.

Pašto adresas: "TALKA", Box 4051, GPO, Melb. 3001.

Adelaidėje sekmadieniais nuo 1 iki 3 val. p.p. Lietuvių Namuose. Pašto adresas: TALKA, Lietuvių Namai, 6 Eastry St. Northwood, SA 5067.

Sydnejuje sekmadieniais nuo 2 val. iki 4 val. pp. Lietuvių Klubu patalpose 16 - East Terrace, Bankstown NSW.

PARDUODAM, taisyms ir įrengiami įvairius spalvotos televizijos aparatus, automobilių radijo ir kasetes, HI FI Stereo aparatus ir CB radijo.

ASTRON ELECTRONIC SERVICES PTY. LTD.

29 Camdon St. Pascoe Vale Vic. 3044.

J. KRASAUSKAS Telefonas 354 5059.